

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 97/04-47

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Eduarda Báránya a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka na verejnom zasadnutí 8. júna 2004 o sťažnosti J. V., maloletého R. S. a maloletej E. S., oboch maloletých zastúpených zákonnými zástupcami J. V. a E. S., všetci bytom B., právne zastúpených advokátkou Mgr. Z. N., B., vo veci porušenia ich práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 95/95 takto

r o z h o d o l :

1. Právo J. V., maloletého R. S. a maloletej E. S., oboch maloletých zastúpených zákonnými zástupcami J. V. a E. S., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 95/95 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní sp. zn. 9 C 95/95 konal bez zbytočných prietáhov.

3. J. V. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie vo výške 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Maloletému R. S., zastúpenému zákonnými zástupcami J. V. a E. S., p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie vo výške 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Maloletej E. S., zastúpenej zákonnými zástupcami J. V. a E. S., p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie vo výške 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Okresný súd Bratislava I je p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia advokátke Mgr. Z. N., B., vo výške 26 910 Sk (slovom dvadsaťšesťtisícdeväťstodesať slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti J. V., maloletého R. S. a maloletej E. S. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. marca 2004 doručená s'ťažnosť J. V. (ďalej len „s'ťažovateľ v prvom rade“), maloletého R. S. (ďalej len „s'ťažovateľ v druhom rade“) a maloletej E. S. (ďalej len „s'ťažovateľ v treťom rade“), oboch

maloletých zastúpených zákonnými zástupcami J. V. a E. S., všetci bytom B. (ďalej aj „sťažovatelia“), právne zastúpených advokátkou Mgr. Z. N., B., ktorou namietajú porušenie ich práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 95/95.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval 17. marca 2004 podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a prijal ju na ďalšie konanie uznesením sp. zn. III. ÚS 97/04.

Z obsahu vyjadrenia právnej zástupkyne sťažovateľov z 23. apríla 2004 vyplýva, že sťažovatelia trvajú na ústnom prejednaní veci pred ústavným súdom.

Podpredsedníčka okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadrila k sťažnosti listom doručeným ústavnému súdu 22. apríla 2004. Oznamila, že netrvá na ústnom prejednaní doručenej ústavnej sťažnosti.

Vo vyjadrení po podrobnom opísaní skutkového stavu vo veci sa dotkla aj skutočností uvádzaných sťažovateľmi v sťažnosti, pričom konštatovala, že vzniknuté prietahy v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 95/95 boli zapríčinené potrebou vykonania dokazovania výsluchom veľkého počtu svedkov, zabezpečením listinných dokladov a znaleckého posudku, ako i kontrolného znaleckého posudku na základe žiadosti sťažovateľov. Poukázala na tú skutočnosť, že samotné termíny pojednávania boli odročované z dôvodu neprítomnosti účastníkov alebo za účelom navrhovaného ďalšieho dokazovanie zo strany účastníkov konania, čím zdôraznila vplyv účastníkov konania na konanie súdu v predmetnej veci. Dĺžku jednotlivých časových úsekov medzi úkonmi vo veci konajúcich sudcov odôvodnila aj nedostatočným personálnym obsadením okresného súdu, čo malo

vplyv i na počet sudcov, ktorí vybavovali predmetnú vec. Z uvedených dôvodov podpredsedníčka okresného súdu žiada, aby ústavný súd vzal uvedené skutočnosti do úvahy a nepriznal sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie, lebo k zavinenému prieťahu v konaní zo strany konajúcich sudcov okresného súdu podľa jej názoru nedošlo.

II.

Zo spisovej dokumentácie predloženej ústavnému súdu sťažovateľmi, vyjadrenia podpredsedníčky okresného súdu a hlavne spisu okresného súdu sp. zn. 9 C 95/95 vyplynulo nasledovné:

Dňa 7. apríla 1995 podali sťažovatelia v tom čase ešte Obvodnému súdu Bratislava 1 (ďalej len „obvodný súd“; v súčasnosti okresný súd) žalobu o náhradu škody spôsobenej pri poskytovaní zdravotníckych služieb proti Fakultnej nemocnici Bratislava, Mickiewiczova 13, Bratislava (žalovaný v prvom rade), a Nemocnici s poliklinikou Staré Mesto, Bezručova 5, Bratislava (žalovaný v druhom rade). Predmetná vec bola zaevidovaná na tomto súde pod sp. zn. 9 C 95/95.

Uvedenou žalobou žiadal sťažovateľ v prvom rade náhradu škody z dôvodu jeho nakazenia a následne v príčinnej súvislosti aj jeho detí, sťažovateľa v druhom rade a sťažovateľa v treťom rade, hepatitídou typu C v dôsledku nedodržania hygienických a preventívnych opatrení pri plazmaferéze na Klinike hematológie a transfuziológie, Partizánska ulica 4, Bratislava (ďalej len „klinika hematológie a transfuziológie“), v roku 1977.

Listom z 19. júla 1995 obvodný súd vyzval sťažovateľov, aby mu oznámili, na základe akých skutočností si uplatňujú nemajetkovú ujmu vo výške 2 500 000 Sk, a taktiež vyzval žalovaných na vyjadrenie k žalobe.

Sťažovatelia písomným podaním zo 16. augusta 1995 špecifikovali právnu kvalifikáciu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Svoje vyjadrenie k žalobe doložené

stanoviskom kliniky hematológie a transfuziológie žalovaný v prvom rade zaslal obvodnému súdu 18. augusta 1995. Zároveň uviedol, že celý prípad riešila aj znalecká komisia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „znalecká komisia“ a „ministerstvo zdravotníctva“), ktorá konštatovala správnosť postupu poskytnutia zdravotníckej starostlivosti z jeho strany. Dňa 27. septembra 1995 sa k žalobe vyjadril aj žalovaný v druhom rade.

Až 18. októbra 1996 obvodný súd nariadil vo veci pojednávanie na 14. november 1996 a za tým účelom predvolal účastníkov konania. V období od 14. novembra 1996 až do 22. júna 2000 obvodný súd a neskôr už okresný súd (od decembra 1996) vykonával úkony nevyhnutné pre rozhodnutie o žalobe sťažovateľov. Tieto spočívali v zabezpečovaní listinných dôkazov do spisu, a to súhlasu sťažovateľa v prvom rade s vyžiadanim jeho zdravotnej dokumentácie od žalovaného v prvom rade (listom z 18. novembra 1996), v samotnom vyžiadaní jeho zdravotnej dokumentácie z kliniky hematológie a transfuziológie (listom z 3. decembra 1996), v zisťovaní dôležitých skutočností týkajúcich sa krvných konzerv použitých pri transfúzii krvi sťažovateľom v druhom a v treťom rade a potvrdení o pôvode týchto krvných konzerv, vo vyžiadaní posudku znaleckej komisie listom z 28. januára 1997 a opätovne listom zo 14. februára 1997, v zabezpečovaní adres osôb, ktoré boli darcami krvnej plazmy v rozhodnom období, v ktorom došlo k infikovaniu sťažovateľa v prvom rade, ako aj zoznamu darcov krvnej plazmy z roku 1977, ktorým klinika hematológie a transfuziológie poškodila zdravie hepatitídami „B“ a „C“, vo vyžiadaní adres ústavov, resp. iných pracovísk špecializovaných na znaleckú činnosť v odbore zdravotníctvo so sídlom mimo Bratislavy od Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) - listom z 30. januára 1998. Počas tohto obdobia okresný súd vo veci nariad'oval pojednávania a vo veci pojednával (14. novembra 1996, 28. januára 1997, 11. marca 1997, 23. mája 1997, 16. septembra 1997, 21. októbra 1997, 2. decembra 1997, 27. januára 1998, 24. februára 1998, 7. apríla 1998, 28. mája 1998, 24. júna 1999, 28. októbra 1999, 22. júna 2000). Na pojednávaniach okresný súd vykonával dokazovanie výsluchom veľkého počtu svedkov (25) navrhovaných účastníkmi konania (poškodených, ako aj lekárov, zamestnancov žalovaných, ako aj odborníkov na transfúzne lekárstvo), posudzoval namietanú pasívnu legitimáciu žalovaného

v druhom rade, ktorý na základe rozhodnutia ministerstva zdravotníctva z 25. júna 1997 zanikol rozdelením na viaceré právne subjekty. Preto sťažovateľ v prvom rade listom z 3. marca 1999 upresnil okresnému súdu žalovaných, ktorými zostávajú Fakultná nemocnica Bratislava, Nemocnica s poliklinikou Staré Mesto Bratislava a jej právni nástupcovia Nemocnica Petržalka, Dérerova nemocnica s poliklinikou a Fakultná nemocnica Bratislava.

Od pojednávania konaného 22. júna 2000, na ktorom okresný súd vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov konania a navrhovaných svedkov po 7-mesačnej nečinnosti na návrh sťažovateľa v prvom rade žiadajúceho vypočuť ďalších svedkov, súd až 18. mája 2001 nariadil pojednávanie na 19. jún 2001, keď medzitým len 2. februára 2001 uznesením rozhodol o svedočnom.

Postup okresného súdu v konaní sp. zn. 9 C 95/95 v období od 19. júna 2001, keď sa uskutočnilo už v poradí 15. pojednávanie vo veci, do 9. septembra 2002, keď sťažovateľ v prvom rade zaslal pripomienky k znaleckému posudku, počas ktorého okresný súd vykonal listinné dokazovanie (o odberoch krvnej plazmy a vyšetreniach sťažovateľa v prvom rade od 12. februára 1972, vyžiadanie podkladov o pôvode krvnej konzervy č. 3873, ktorej odber bol uskutočnený 25. septembra 1986, z kliniky hematológie a transfuziológie, podkladov o pôvode krvnej konzervy č. 3982, ktorej odber bol uskutočnený 30. septembra 1986, z Dérerovej nemocnice, vyžiadanie kompletnej zdravotnej dokumentácie maloletých sťažovateľov v druhom a v treťom rade, ktorí boli hospitalizovaní na II. Detskej klinike Fakultnej nemocnice v Bratislave v dňoch 18. augusta 1986 až 7. októbra 1986, z Nemocnice Petržalka, vyžiadanie zoznamu znalcov z Krajského súdu v Bratislave), vo veci pojednával 6. septembra 2001, nariadil znalecké dokazovanie uznesením z 21. novembra 2001 a za tým účelom ustanovil súdneho znalca z odboru zdravotníctvo – hematológia a transfuziológia - Lekársku fakultu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (ďalej len „LF UPJŠ“) a nariadil mu vyhotoviť znalecký posudok, uznesením z 11. februára 2002 na návrh sťažovateľa opravil a doplnil uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania, doručoval vyhotovený (15. júla 2002) znalecký posudok

sťažovateľom k pripomienkovaniu, plynulo smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov (rozhodnutiu vo veci).

Dňa 7. februára 2003 okresný súd nariadil pojednávanie na 27. marec 2003, na ktoré predvolal aj znalca. Z dôvodu aktívnej služobnej cesty znalca – prednostky Kliniky hematológie a onkohematológie LF UPJŠ bolo pojednávanie z 27. marca 2003 odročené na 17. apríl 2003.

Na pojednávaní konanom 17. apríla 2003 sťažovateľ v prvom rade namietal neobjektívnosť vypracovaného znaleckého posudku a žiadal nariadiť kontrolné znalecké dokazovanie.

Za tým účelom sťažovateľ v prvom rade 30. mája 2003 oznámil súdu zoznam znalcov, ktorí by mohli vypracovať znalecký posudok, pričom navrhol, aby tento vypracoval Znalecký ústav Jeseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Martine (ďalej len „Jeseniova lekárska fakulta“). Listami z 28. augusta 2003 a 23. októbra 2003 sa dožadoval nariadenia kontrolného znaleckého dokazovania vo veci.

Až listom z 18. decembra 2003 okresný súd požiadal ministerstvo spravodlivosti o informáciu, či navrhovaný znalecký ústav je vedený v zozname znalcov, a súčasne požiadal o oznámenie iných znalcov v odbore zdravotníctvo. Po urgencii okresného súdu zo 4. februára 2004 ministerstvo spravodlivosti 25. februára 2004 podalo informáciu, že Jeseniova lekárska fakulta nie je vedená v zozname ústavov a iných pracovísk kvalifikovaných na znaleckú činnosť.

Sťažovateľ v prvom rade 1. marca 2004 doplnil žalobu a doložil dôkazy, že uznesením Okresného úradu justičnej polície Policajného zboru Košice II sp. zn. ČVS: OUJP-710/10-K2-2003 z 18. júla 2003 bolo začaté trestné stíhanie pre trestný čin krivej výpovede a nepravdivého znaleckého posudku.

Ostatným úkonom okresného súdu vo veci bolo ustanovenie Martinskej fakultnej nemocnice v Martine ako znalca na vypracovanie kontrolného znaleckého posudku, a to uznesením z 23. apríla 2004.

Listom z 1. decembra 2003 sťažovateľ v prvom rade podal sťažnosť predsedovi okresného súdu na prietahy v predmetnom súdnom konaní. Podpredsedníčka okresného súdu sa k sťažnosti vyjadrila listom zo 7. januára 2004, v ktorom potvrdila existenciu prietahov v predmetnom súdnom konaní. Uviedla, že vo veci nebolo rozhodnuté z dôvodu, že pojednávanie bolo odročené za účelom nariadenia kontrolného znaleckého dokazovania vzhľadom na vznesené námietky voči vypracovanému znaleckému posudku LF UPJŠ. Zároveň poukázala na veľký počet vybavovaných vecí v súdnom oddelení sudkyne rozhodujúcej v tomto konaní brániaci vykonávaniu úkonov a rozhodovaniu vecí v zákonných lehotách.

Podaním sťažnosti na zbytočné prietahy v konaní pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavnému súdu sťažovatelia vyčerpali iné právne prostriedky, ktoré im zákon na ochranu ich práv poskytuje, tak ako to vyžaduje § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Sťažovatelia v tejto súvislosti žiadajú, aby ústavný súd

- deklaroval porušenie ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 95/95,
- prikázal okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 95/95 konať bez zbytočných prietahov,
- priznal sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie každému vo výške 100 000 Sk, ktoré je okresný súd povinný im vyplatiť do 2 mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti nálezu.

Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľa odôvodňujú tým, že sú nevyliciteľne chorí následkom konania žalovaných, ktoré je dôvodom, pre ktorý si uplatňujú svoje nároky v súdnom konaní a toto konanie na prvom stupni prebieha už od roku 1995, pričom prognóza zdravotnej indikácie je u nich neistá. Z toho pramení aj trvajúci pocit právnej neistoty, psychické napätie a obavy, či konanie bude ukončené počas života sťažovateľov.

III.

Ústavný súd nariadil na 8. jún 2004 verejné ústne pojednávanie, na ktorom sa zúčastnil sťažovateľ v prvom rade a jeho právna zástupkyňa Mgr. Z. N.

Okresný súd ako odporca sa ústneho pojednávania nezúčastnil. Svoju neúčast' ospravedlnil listom z 24. mája 2004 z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti.

Na ústnom pojednávaní právna zástupkyňa sťažovateľov predniesla nesúhlasné stanovisko k vyjadreniu podpredsedníčky okresného súdu, ktorým odôvodnila priet'ahy v predmetnom súdnom konaní. Pridržiavajúc sa písomného znenia sťažnosti poukázala najmä na zdĺhavosť procesu znaleckého dokazovania vo veci. V nadväznosti na to aj sťažovateľ uviedol, že okresný súd taktiež výsluch svedkov navrhovaných účastníkmi konania vykonával v dlhom časovom období.

IV.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia ich základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo na to, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov, ako aj vyslovenia porušenia ich práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prerokovanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 28/01).

Pri posudzovaní, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. II. ÚS 813/00).

Z hľadiska prvého kritéria, či išlo o zložitú vec po právnej a skutkovej stránke, ústavný súd vychádzajúc z uvedených okolností prípadu konštatuje, že spor o náhradu škody spôsobenej pri poskytovaní zdravotníckych služieb možno považovať za zložitý skôr skutkovo ako právne, kladúci predovšetkým značné nároky na dokazovanie vedúce k objektívnemu zisťovaniu skutkového stavu veci.

Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa v prvom rade ako účastníka konania v preskúmvanej veci, ústavný súd pripúšťa, že sťažovateľom opakovane dopĺňané požiadavky na vypočutie svedkov na pojednávaniach (cca 25), postupné označovanie dôkazov na svoje tvrdenia a z tohto dôvodu požiadanie súdu o odročenie viacerých pojednávaní, návrh sťažovateľa na vypracovanie znaleckého posudku znalcom mimo Bratislavy, jeho žiadosť o opravu znaleckého posudku, o nariadenie kontrolného znaleckého

posudku, ako aj námietky objektívnosti a pravdivosti vypracovaného posudku vyúsťujúce do návrhu na začatie trestného stíhania voči príslušnému znalcovi mohli vplývať na priebeh a dĺžku predmetného konania. Podľa právneho názoru ústavného súdu vysloveného v skorších rozhodnutiach využitie možností daných sťažovateľovi procesnými predpismi (Občianskym súdnym poriadkom) na uplatňovanie a presadzovanie jeho práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (I. ÚS 31/01).

Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťuje, či došlo k porušeniu označených základných práv sťažovateľov, je správanie (postup) samotného súdu.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 57/00, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02).

V tomto kontexte sa napriek už deväť rokov trvajúcemu súdnemu konaniu vedenému na okresnom súde obdobia medzi jednotlivými jeho úkonmi (až na tie, počas ktorých bol súd úplne nečinný) nejavia ústavnému súdu ako zbytočný prietah v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, pretože v priebehu konania účastníci jednotlivé dôkazy na svoje tvrdenia označovali postupne a bolo nevyhnutné pojednávania odročovať za účelom vykonania novo označovaných dôkazov, hlavne výsluchom svedkov. Za nečinnosť nemožno považovať ani skutočnosť, že súd bol nútený viackrát pojednávania odročiť bez prejednanie veci pre neprítomnosť (aj keď ospravedlnenú) sťažovateľa v prvom rade, žalovaných a svedkov. V tejto súvislosti ústavný súd už judikoval: „Dĺžku trvania súdneho konania, ktorá je dôsledkom úkonov jeho účastníkov alebo ich nečinnosti, nemožno považovať za dôvod na vyslovenie zbytočných prietahov v súdnom konaní“ (II. ÚS 41/02).

Rozsah a dĺžka dokazovania boli pritom nepochybne ovplyvnené tým, že žaloba bola podaná po dlhšom časovom odstupe od „infekčného nakazenia“ sťažovateľov. Okresný súd

sa tak musel vysporiadať so zvýšenou náročnosťou získavania jednak listinných dôkazov vo veci (zdravotná dokumentácia sťažovateľov, informácie o krvných odtokoch a konzervách), ako aj svedkov (poškodených, lekárov, odborníkov na transfuziológiu). Nie v malej miere k tomu prispeli aj organizačné zmeny, ktorými prešiel na základe rozhodnutia ministerstva zdravotníctva žalovaný v druhom rade, čím sa dokazovanie stalo ešte náročnejším o otázku pasívnej legitímácie v spore.

Sťažovateľ v prvom rade namieta, že okresný súd pristúpil k znaleckému dokazovaniu vo veci až takmer po siedmich rokoch od začatia konania. Z konkrétnych okolností daného prípadu však vyplýva, že okresný súd musel v predmetnom konaní vykonať potrebné listinné dôkazy a zabezpečiť výsluch svedkov, a tým ustáliť skutkový a právny stav tak, aby z neho znalec mohol pri vypracovaní znaleckého posudku vychádzať. Ústavný súd v tejto súvislosti už judikoval, že „záujem na hospodárnosti a rýchlosti konania nemožno presadzovať na úkor zákonnosti a spravodlivosti rozhodnutia“ (III. ÚS 111/01).

Napriek vyššie uvedeným skutočnostiam ústavný súd zistil v postupe okresného súdu v konaní sp. zn. 9 C 95/95 obdobia poznamenané úplnou nečinnosťou. Práve tie obhajovala a odôvodňovala podpredsedníčka okresného súdu sťažovanými organizačnými a personálnymi dôvodmi. Išlo o obdobia od 27. septembra 1995 do 18. októbra 1996 (v rozsahu 12 mesiacov), od 22. júna 2000 do 2. februára 2001 (v rozsahu 7 mesiacov) a od 30. mája 2003 do 18. decembra 2003 (v rozsahu 7 mesiacov), počas ktorých bol okresný súd v uvedenej veci úplne nečinný a ktoré podľa názoru ústavného súdu treba považovať za zbytočný priesťah spolu v trvaní 26 mesiacov, ktorým došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pri posudzovaní tohto obdobia ústavný súd zobral do úvahy svoju predošlú judikatúru, v súlade s ktorou obdobie poznamenané nečinnosťou všeobecného súdu, keď jeho konaniu nebráni žiadna zákonná prekážka, ústavný súd posudzuje ako zbytočný priesťah v konaní (napr. II. ÚS 3/00). V okolnostiach prípadu ústavný súd taktiež konštatoval, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priesťahom v konaní (III. ÚS 14/00).

V.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 95/95 konal bez zbytočných prietáhov. Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Tento účel možno dosiahnuť len právoplatným rozhodnutím.

V súvislosti s úpravou sťažnosti čl. 127 ods. 3 ústavy ustanovuje: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovatelia žiadajú primerané finančné zadosťučinenie, a to každý vo výške 100 000 Sk. Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodňujú tým, že prietahy v konaní im spôsobujú psychickú ujmu, pocity neistoty a obáv, či bude konanie ukončené počas ich života, ako aj predlžujú ich zvýšené zaťaženie ako osôb s nevyliciteľnou chorobou súvisiace s liečebnými procedúrami a liečebným režimom.

Pri určovaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva

spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných priet'ahov, porušenie základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy však nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto právomoci ústavného súdu. V dôsledku toho bolo potrebné rozhodnúť aj o primeranom finančnom zadosťučinení. Vzhľadom na celkovú dobu konania okresného súdu, na rozsah zbytočných priet'ahov v jej rámci, zohľadňujúc tiež charakter súdneho konania a mimoriadne citlivú povahu sporu možno sumu 30 000 Sk pre každého s'ťažovateľa považovať za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. S'ťažovateľmi požadovanú výšku primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd považuje v okolnostiach prípadu za neprimeranú.

VI.

Ústavný súd napokon rozhodoval aj o úhrade trov konania s'ťažovateľov, ktoré vznikli ich právnej zástupkyňi Mgr. Z. N. Právna zástupkyňa s'ťažovateľov listom doručeným ústavnému súdu 29. apríla 2004 a návrhom predloženým na ústnom pojednávaní vyčíslila trovy konania za tri úkony právnej pomoci, a to príprava a prevzatie právneho zastúpenia, písomné podanie ústavnému súdu a účasť na ústnom pojednávaní, spolu vo výške 13 602 Sk, 3-krát režijný paušál vo výške 408 Sk a náhradu za stratu času na cestu do a z miesta pojednávania vo výške 10 201,50 Sk a hotové výdavky vo výške 2 698 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnu zástupkyňou s'ťažovateľov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovatelia boli vo veci úspešní, a preto je potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom a podľa ktorého ak predmet sporu nie je oceneľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceneľná peniazmi.

Ústavný súd vychádzajúc z návrhu právnej zástupkyne sťažovateľov priznal trovy právneho zastúpenia vo výške 26 910 Sk (odmena za 3 úkony spolu s náhradou výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné, náhradou za stratu času a hotových výdavkov). Požadovaná výška trov neprekračuje sumu stanovenú citovanou vyhláškou pre odmenu za právne zastupovanie pred ústavným súdom.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júna 2004